

Den rocka musikalutgaven av «Rødhette og ulven» fenger barna i Ragnas Hage.

Showtime

Noen forteller historier med hele kroppen, andre med stemmer så spennende at nye verdener skapes. Barns møte med gode fortellinger bør være eventyrlig!

TEKST Emma Th. Hansen FOTO: Anne Elisabeth Næss

– **ER DET NOEN** som vil åpne eventyret?

En liten, lyshåret jente legger håndflaten ned på eventyrboken.

– Æn, to, tre ... TRYKK!

En ulv hopper plutselig fram på gulvet.

– Jeg er sjefen her, og alle er skikkelige redde for meg!

En bjørn i papp protesterer.

– Ha! Du har ingen venner, du er feig. Du er den største pysa i hele skogen!

Barna i Ragnas Hage har fått besøk av en litt annerledes versjon av «Rødhette og Ulven». Bestemor danser nemlig hip hop og elsker Nugatti, Rødhette er røff med rød caps og sparkesykkel og Ulven, som er veldig ensom, digger damer som jobber i barnehage. Det er klart for en rocka musikalversjon av det gamle eventyret, som både har endret moral og fått noen flere rollefigurer med på laget.

– Hvordan blir man venner? spør Rødhette. Ulven trenger nemlig noen gode råd etter å ha ødelagt sparkesykkelen til Rødhette.

– Et barn møter et annet barn. Og så leker de sammen, svarer en liten jente.

– Man må ikke slå, svarer en annen.

Spørsmål om vennskap engasjerer.

HUNDRE ÅR OG HELT ROCKA

Eventyret om den slemme ulven som spiser bestemor ble skrevet ned av Brødrene Grimm for over hundre år siden, men lever i beste velgående i norske barnehager, både som muntlig fortelling og som teaterstykket. Skuespillerne Charlotte Brænna og Lasse Vermeli har besøkt over 30 norske barnehager rundt om på Østlandet. På hver forestilling må de alltid improvisere litt.

– Barna lager forestillingen

sammen med oss, og det er viktig at det får fokus. Historien og typene har utviklet seg fra første gang vi spilte.

Ingen av skuespillerne har spilt for så små barn før. De har lært mye underveis.

– Øyekontakt er viktig, da er vi på samme bølgelengde, og vi får dem til å lytte, forklarer Charlotte.

Barna tror heller ikke på alt. Og spontane kommentarer må håndteres fortløpende.

– Det treet er av papp!

– Pass deg, så du ikke blir spist!

– Dere må ALDRI dra herfra!

Barna i Ragnas hage denne dagen er begeistret. 5 år gamle Ragnar synes det var kult at noen ble spist, mens Ada på 4 synes det

var rart at bestemor var en gutt. Alle likte at det var så rockete.

SPIDERMAN BLANDER SEG INN

Det finnes flere måter å gjøre bøker levende på. Og man trenger ikke være profesjonell skuespiller for å gi barna gode leseopplevelser.

Susan Strøm er pedagogisk medarbeider på avdeling Soleie i Ragnas hage. Hun tar oss med inn på et hemmelig rom der eventyret om «Kvitebjørn kong Valemon» pryder en hel vegg.

– Barna synes det er gøy med eventyr, men det holder ikke å lese.

Hun bruker rekvisitter, skumle stemmer og dempet belysning for å fange barnas interesse.

– Det er en kunst å samle 24 barn om «Kvitebjørn kong Valemon». Jeg laget negler med papirbiter, og barna utbrøt: – Du kan jo klatre, du har jo lange negler!

Barna samler kvister

«BARNA SYNES DET ER GØY MED EVENTYR, MEN DET HOLDER IKKE BARE Å LESE.»

TIPS

• Ikke les bare for å lese. Man trenger ikke lese setning for setning. Les gjerne «bildene» og snakk om dem ved å stille spørsmål.

• Les på utradisjonelle steder, f.eks. under dyna med lommelykt. Det kan være spennende.

• Leggetid er ikke alltid ideell lesetid. Les gjerne etter at dere har spist, før bading, kveldsmat og legging.

• Husk, man kan prate selv om man leser en bok. Boken er et hjelpemiddel til all slags samtale. Spør barna: Hvordan har du det?

KILDE: SUSAN STRØM, RAGNAS HAGE

Skuespillerne Charlotte Brænna og Lasse Vermeli har besøkt over 30 norske barnehager rundt om på Østlandet. Barna får være med på bestemme hvordan forestillingen skal bli.

ULIKE EVENTYR

• **DYREEVENTYR:** Dyr i hovedrollene, fremstilles ofte med faste karaktertrekk, der reven er listig og slu, bjørnen sterk, men lettlurt. Dyrene har ofte menneskelige egenskaper, kan snakke og resonnere. Eks.: «Reveenka».

• **REGLEEVENTYR:** Fast struktur og gjentakelser av scener, motiver og språklige formuleringer. Barn elsker dem, og de egner seg godt i barnehagen. Eks.: «Pannekaka».

• **UNDEREVENTYR:** Vi beveger oss inn i en magisk verden, der helten ofte støter på mytiske og farlige vesener. Store forvandlinger er mulig. Ofte lange med mange episoder. Appellerer til barns fantasi og behandler menneskelige temaer som kjærlighet, hat, ondskap, mot, medlidenhet, død. Eks.: «Kvitebjørn kong Valemon».

KILDE: «MUNTLIG FORTELLING I BARNEHAGEN» (CAPPELEN DAMM) OG WIKIPEDIA

på turer og bygger videre på eventyrene i formingsaktiviteter. Eventyrveggen er et resultat av det.

Susan mener det er lov å pynte litt på eventyrene, siden de opprinnelige tekstene er veldig rå og kan ofte være litt skremmende for de aller minste.

– Barna bestemmer for eksempel hva som skal være med i skogen, som i «Rødhette og Ulven». På den måten husker de bedre, og alt blir mer fargerikt og spennende.

Barnehagepedagogen mener det er viktig å improvisere og være godt

forberedt når man formidler til barn.

– Barn spør mye, så litt fantasi kommer godt med. Hvis barna har lyst til at Spiderman skal komme flygende, så er det greit, men han må fly forbi. For man skal ikke gjøre om eventyret helt.

FORTELL FOR MINSTEMANN

I 2-3-årsalderen er barns språk- og begrepsforståelse i rivende utvikling.

– Å fortelle barn eventyr og støtte dem i deres forsøk på å gjenfortelle, er en svært god måte å stimulere den språklige utviklin-

gen på, skriver høyskolelektor og profesjonell forteller Fridunn Rørå Karsrud i boken «Muntlig fortelling i barnehagen».

– En forteller kan gi fortolkningsstøtte i form av mimikk og kroppsspråk når barna støter på ukjente ord.

Hun mener at regeleventyr, med sine gjentakelser og faste struktur, er spesielt velegnet for små barn.

– Rimene og rytmen i slike eventyr trekker oppmerksomheten mot språkets form, noe som kan bidra til en gryende metaspråklig bevissthet, og den faste struktur

«BARN SPØR MYE, SÅ LITT FANTASI KOMMER GODT MED.»

TEATER- BESØK

- **Kulturpotetene.** no retter seg mot de aller minste og turnerte i 2014 med en ny versjon av «Rødhette og ulven».
- **Rogaland Teater og Lyse energi** ga i 2014 bort seks forestillinger av teaterstykket «Hjortefot og Kristiansen», som ble vist til skolestarterne.
- I Bergen tilbyr **Barnas kulturhus for barnehage og skole** et kunst- og kulturprogram med blant annet fortelling, musikk og teater.
- **Experiafabrikken** fra Drammen har teaterforestillinger for barn under 3 år.

Hør med ditt lokale bibliotek/teater/litteraturhus/dramalinje om noen kan komme og for eksempel lese for barna eller holde kurs for de voksne.

turen og alle gjentakelsene vil lett kunne feste seg til barnets hukommelse og gjøre det i stand til å gjenfortelle. Dette vil kunne gi barnet stor grad av mestring og glede.

Eventyret «Pannekaka» er et eksempel på et regleeventyr med rim og rytmer. Siden barn også er veldig opptatt av dyr i denne alderen, er eventyret om den trillende pannekakas møte med høne pøne, hane pane og gasse vasse spennende.

Det hender også at barna tar med eventyret inn i ulike situasjoner, for eksempel når de spiser pannekake. Fridunn Rørå Karsrud mener at observante voksne da kan bekrefte, utvide og ta tak i de ulike initiativene som kommer. Alt dette stimulerer til refleksjon og fine samtaler. •

BLI EN BEDRE FORTELLER

- **LÆR Å HUSKE DET DU SKAL FORTELLE:** Les gjennom fortellingen. Konsentrer deg om de viktigste hendelsene, det som driver handlingen framover. Plukk deretter ut de viktigste gjenstandene eller et vesen/person i fortellingen. Skriv opp de viktigste verbene og tenk gjennom hvilke følelser fortellingen vekker. Legg bort alt og øv uten manus.
 - **BRUK KROPPEN:** Lev deg inn i de ulike rollene. Bruk blikket. Hvis du forteller om en ravn som kommer flygende, er det bare å kaste et raskt blikk opp i lufta, og tilhørerne vil lettere skape seg et indre bilde av fuglens flukt. Kryp litt sammen i ryggen når du er ei gammel kjerring, hold hodet høyt og armene i kors hvis du er en overlegen storkar. Askeladden kan se opp på trollet, mens trollet ser ned på Askeladden, for å gi inntrykk av størrelsesforhold.
 - **BRUK STEMMEN:** Trollstemmen henter man fra dyppet av magen, imiter gjerne dyrelåter, overlegen tone når Per og Pål håner Askeladden. Senk stemmen og rytmen på ekstra spennende partier og barna skjerper oppmerksomheten. Skift mellom høyt og lavt tempo. Ofte er det pausene som virker
- sterkest på den som lytter. Pausene gir rom for refleksjon, tolkning og følelser.
- **FORTELLER, IKKE SKUESPILLER:** Innlevelse er viktig, men ikke overdriv. Det er ikke farlig å glemme noe underveis, da kan du si at «oi, nå glemte jeg jammen å fortelle at ...»
 - **REKVISITTER:** Når lyttesituasjonen er etablert, kan du ledsage historien ved hjelp av rekvisitter. Gjenstandene kan barna kjenne på før eller etter fortellerstunden, ikke midt i. Det er viktig for å hindre brudd i handlingsforløpet. Du kan velge om rekvisittene skal tas fram når det de representerer fortelles. Dette kan gjøres uten at flyten stopper opp.
 - **RAMME RUNDT:** Skap et magisk rom med stoff og tepper, et innelukket rom i rommet uten ting som kan forstyrre oppmerksomheten. Fortellerstol og stearinlys skaper stemning.
 - **SØRG FOR AT barna har tisset, drukket vann og spist før du starter.**

KILDE: «MUNTLLIG FORTELLING I BARNEHAGEN» AV FRIDUNN TØRÅ KARSRUD, CAPPELEN DAMM AKADEMISK (2014)